

תוכן עניינים - 24

- 1 שלום רב
- 1 **Westenbirt Arboretum**
- 2 לעטר את הגינה בגמדים
- 2 נכין עם ילדים בית גידול לתולעים

יפה ממנו בשלכת... הארבורטום

Westenbirt Arboretum - הוא הארבורטום הלאומי של אנגליה. זהו גן יערני בו גדלים 18,000 עצים ושיחים והוא מתפרש על פני 2.4 קמ"ר בגלוסטשייר שבדרום אנגליה. מי שייסד את הארבורטום בשנת 1829, היה רוברט שטיינר הולפורד, בעל אחוזה אמיד. הולפורד אסף לגנו מיני צמחים אקזוטיים, שהובאו מכל רחבי האימפריה הבריטית, ועיצב את הנוף של הגן הציורי. האחוזה והגן עברו בירושה מאב לבן, עד שבשנת 1956 עבר לידי אגודת היערנים לאחר שנים שלא תוחזק כראוי. חלק גדול מן העצים שנשתל בשנותיו הראשונות של הגן נשמר עד היום, והם בני מעל 150 שנה. בגן מעל 27 ק"מ של שבילים המתפתלים בין החלקות השונות. אחת החלקות המרשימות היא חלקת האורנים ונמצאים בגן מינים נדירים רבים. הביקור במקום מפעים לחובבי צמחים, שכן מגוון הצורות הצבעים והטקסטורות של העצים הגדלים בו הוא אינסופי. כיום מטרתו העיקרית של הגן הוא לשמר מינים ייחודיים, והוא משמש גם

שלום רב,

בינואר 1982 נולד הסופר ג'ון רונלד רעואל טולקין, סופר ובלשן אנגלי, ששימש פרופסור ללשון אנגלית עתיקה באוניברסיטת אוקספורד. טולקין כתב את האפוס הפנטסטי החשוב ביותר בתקופה המודרנית "שר הטבעות" שיצא לאור לראשונה בשנת 1955. בספריו, יצר טולקין את "הארץ התיכונה", עולם בדיוני המאוכלס שפע של יצורים דמיוניים כגמדים, הוביטים, בני לילית ורבים אחרים. לעולם הטבע הדמיוני תפקיד נכבד בספריו. ביערות מתרחשת חלק נכבד מן מעלילת הספר "שר הטבעות". ביצירתו מוזכרים 49 מיני צמחים. רובם מינים דמיוניים של עצים.

בעקבות יצירתו הספרותית של טולקין נטייל ל -
Westenbirt Arboretum גן יערני בדרום אנגליה, נעטר את הגינה בשלל גמדי גינה, ועם ילדים נבקר באפולולית האדמה וניצור מחסה לתולעי אדמה, הלא הם השלשולים.

שלכם,

ענת

אתר אינטרנט: www.madmony.co.il
דואר אלקטרוני: Anat@Madmony.co.il

continued on page 2

זכוכית גדולה, אדמה לחה, חול, תולעי אדמה, עלים יבשים, קליפות של ירקות, פירות רקובים, בריסטול שחור וארון חשוך.

יש לכסות את משטח העבודה בנייר עיתון. שימו עליו את הצנצנת ופזרו בתוכה שכבת חול שגובהה כסנטימטר. הוסיפו שכבה עבה של אדמה ולאחריה שוב שכבה דקה של חול. ושנית, שימו שכבה נוספת של אדמה ועליה שכבת חול דקה. שפת הצנצנת צריכה להיות גבוהה משכבת החול העליונה בכ- 5 ס"מ. את התולעים ניתן למצוא באדמת גינה לחה. חפירה לעומק של מספר סנטימטרים וניתן לשלוף אותן בקלות. האם ניתן לדעת באיזה צד מצוי הראש, ובאיזה צד הזנב? האם אתם רואים את השערות על גב השלשול?

את התולעים יש לשים בצנצנת ולהוסיף את העלים הקליפות והפירות רקובים. כסו את הצנצנת במכסה ונקבו בו חורים. את הבריסטול השחור שימו מסביב לצנצנת והדקו בגומייה, ואת הצנצנת מקמו בארון חשוך למשך מספר שבועות. יש להקפיד שהאדמה תישאר לחה. כאשר אתם מעוניינים להתבונן בתולעים תוכלו להסיר את נייר הבריסטול. מה קרה עם קליפות הירקות? מהי צורת המחילות שיצרו התולעים באדמה?

למחקר ולחינוך. זהו אחד משני הגנים היעריניים החשובים ביותר בעולם, והוא שווה ביקור בכל עונות השנה. לאתר האינטרנט של הגן <http://www.forestry.gov.uk/westonbirt>.

לעטר את הגינה בגמדים - פסלי הגינה הפופולאריים ביותר בעולם כולו הם גמדי גינה. הגמדים הופיעו לראשונה במיתולוגיות הנורדיות, שם הם מתוארים כיצורים דמויי אדם, נמוכי קומה בעלי זקנים. הם נפוצים באגדות עם בפולקלור האירופאי ותופסים מקום של כבוד בספריו של טולקין.

לפי אמונות שונות הגמדים היו מעין רוח נשמת האדמה ונחשבו לשומרי בטן האדמה. הם נתפסו כיצורים היכולים לעזור לבני האדם ולהביא להם מזל, אך גם כאלו החומדים לצון או מעוללים תעלולים שונים. משום כך, בני אדם יחסו לגמדי החרס, שניצבו דוממים בערוגות הגינה, יכולת מאגית למשוך גמדים אמיתיים, היכולים להביא מזל ותועלת.

ייצורם החל בגרמניה בשנות ה-1840 והאופנה חצתה את התעלה, הגיעה לגנים של אנגליה והיקטוריאנית שם צברה פופולאריות רבה. בארץ אוכלוסיות גמדי הגינה עדיין דלילה, אם כי ברוב המשתלות ניתן למצוא אותם במבחר גדלים וצבעים. הם מעניקים מסתוריות והומור לגינה, ומי יודע, יתכן ובזכותם תזכו יום אחד לעושר ושגשוג, כדבר האמונה העתיקה.

כך נראו גמדי גינה בגרמניה בתחילת המאה ה-20.

נכין עם ילדים בית גידול לתולעים - כדי שנוכל לצפות בהן מתחפרות באדמה. לוקח כשעה לבנות את המחסה ומספר שבועות לתצפת. מה נחוץ? צנצנת